

Förklarande beskrivning med exempel FCI Traditional Style

Vallarbetsprov Traditionell Stil (HWT TS) och Vallprov Traditionell Stil (International Herding Trial Traditionell style, IHT TS) är ett internationellt prov/test som utformats för att visa och bevara de egenskaper som är relaterade till hundens förmåga att hantera får.

Detta för att kunna behålla instinkter och arbetskapacitet som erhållits genom många generationer av avel. Reglerna för Vallarbetsprov och Vallprov Traditionell Stil är upprättade i denna andemening.

De raser som är berättigade att delta i traditionell vallning har mycket olika bakgrunder. Vissa raser har arbetat med att kontrollera flocken inom avgränsade områden, s.k. gränsvallning i jordbruksområden, andra har arbetat med att flytta fårflöckar mellan olika beten och/eller högt upp på slätterna i bergen.

I traditionell vallning, var och är, hundens dagliga kontakt med fåren tillsammans med herden viktig, ofta för att förse fåren med mat eller att föra dem till beten, ofta i ostängslade områden utmed vägar och genom byar.

Fåren i traditionell vallning förväntas att inte ha någon rädsla för herden och dennes hund. Fåren är oftast också vana vid att hundarna arbetar nära dem. Det är viktigt att fåren kan lita på sin herde och är villiga att följa denne till ny betesmark eller för att bli mjölkade.

I vallarbetsprov TS (HWT) och vallprov TS (IHT1-3) måste hundarna visa att de har grunderna till att bli en användbar vallhund.

Grunden i Traditional style HWT-IHT för alla nivåer är i stort densamma, Stor vikt läggs vid att hunden förstår sin uppgift, arbetar självständigt utifrån att läsa herden och jobbar tillsammans med herden som ett team.

Från IHT 1 och uppåt i nivåerna försvåras banan med fler och svårare hinder och fler och svårare passager, nu kommer fösning och distansarbete att förekomma och större krav ställs på både hundens och herdens arbete.

Hundens uppgift är att hantera flocken och ta den dit herden vill utan att behöva kommenderas hela tiden. Ta flocken ut och in i fållor, kontrollera förflyttningen och ta tillbaka får som bryter ut från flocken. Både i Vallarbetsprovet (HWT) och vallprovet (IHT) skall det så mycket det går återspegla det dagliga arbetet med får på en gård.

Det finns inga fasta banor inom FCI-traditionell stil, banorna byggs upp av domaren beroende på de naturliga förutsättningar som finns på plats.

Domaren har stor frihet att bygga banorna för att kunna göra sin bedömning.

Hur banorna byggs upp beror också på domarens bedömning om hur fåren uppför sig.

Då får är levande djur och inte stöpta i samma form kan variationer förekomma i hur de betar sig. Att olika fårflöckar betar sig olika är något herden måste vara beredd på och kunna anpassa sig efter.

Om fåren bedöms följa herden bra om hunden gör sitt jobb kan domaren vara lite mer innovativ och välja att lägga in fler/svårare utmaningar för att kunna bedöma herdens förmåga att fatta bra beslut och för att kunna bedöma hundens kapacitet att utföra sitt arbete.

De poängavdrag domaren gör är dels vid de passager som skall finnas med enligt regelverket för de olika nivåerna och dels för förflyttning och uppförande under hela banan.

Domaren kan också välja dela upp ett hinder i fler likvärdiga och dela upp poängen dem emellan. Tex kan ett stopp delas upp i två olika på två olika ställen på banan och att poängen delas dem emellan.

Tex kan domaren på det ena stoppet vilja se att herden kan skicka fram sin hund att stoppa fåren och på det andra stoppet kan domaren vilja se om hunden själv placerar sig rätt utan kommando när herden gör en tvärrit och går bakåt "panikstopp" utan att herden skickat fram hunden.

Även vid ett panikstopp får herden kommendera sin hund att stanna framför fåren och hålla dem still för att säkerställa att det är säkert att fortsätta. I båda fallen ska hunden stanna fåren och hålla dem still.

I betesarean måste hunden stå utanför betesarean och hålla fåren.

Regelverket säger att det är hunden som ska hålla fåren på plats.

OBS! Hunden får inte störa fåren, de ska kunna slappna av och finna ro att beta.

Allra troligast är att herden ombeds att ställa sig bakom hunden, de olika svårighetsnivåerna avgör hur länge och långt bakom hunden domaren vill att herden står. Hundföraren kan också få olika uppgifter som ska göras när hunden håller fåren.

Domaren kan också be herden att sätta hunden på sådant avstånd att fåren slappnar av, kommer till ro och börjar beta. Det domaren då vill se är att hunden vid anmodan släpper trycket på fåren att de slappnar av och börja beta och att herden förstått vikten av fåren kan slappna av.

Domaren kan också välja att lägga till passager/svårigheter som fåren skall gå igenom/utföra utan att det står med i protokollet som ett hinder. Vid ett sådant tillägg kommer inte poängavdrag göras om några får går utanför ett hinder som exempel men hur det genomförs och hur hunden arbetar kommer att påverka poängsättningen för förflyttning och uppförande.

Ett sätt att testa ekipagets kapacitet, kan vara att herden ska kunna hålla fokus och samtidigt be sin hund hålla fåren still för prata med någon de möter på vägen. Ett annat sätt kan vara att låta herden sätter sig att vila medans fåren tillåts dricka någonstans under banans gång.

Under förflyttningen på banan kan domaren vilja se hur hunden självmant och naturligt placerar sig när herden själv placerar sig till höger eller till vänster av flocken, vid tex utmed en väg eller utmed ett staket. Det säger mycket om hundens förståelse att hålla flocken till sin herde. Något man behöver behärska när man kommer upp i klasserna och ett av momenten är att hunden skall hålla flocken på rätt sida vägen så att fordon kan passera. Ett annat moment är att flocken skall kunna passera någon typ vegetation eller utfodringsplats där fåren inte får vara och där hunden förväntas att hålla fåren ifrån grödan eller maten.

Domaren går under banvandringen alltid igenom vilka hinder som finns och vilka poängavdrag som kan göras och även vad domaren vill se under dagen.

Domare är olika individer med olika egna bakgrunder så vad olika domare kommer vilja se kommer också att variera till viss del.

En del domare kan lägga mer vikt vid att det är hunden som använder sina nedärvda instinkter, förstår och gör sitt jobb utifrån att läsa och vilja samarbeta med sin herde. Andra domare lägger mer vikt vid att hunden är lydig i alla situationer.

Inom TS är det viktigaste att det är hunden som flyttar fåren utifrån sina instinkter men lydnad är viktig för alla domare.

När ett kommando väl ges skall det också utföras. Ideliga stoppkommandon innebär att man stoppar sin hund även där det inte ska vara ett stopp. Upprepade kommandon ger poängavdrag och i synnerhet om de inte har någon effekt på hunden.

Gemensamt för alla nivåer i HWT och IHT är att stor vikt ställs till att hunden förstår sin uppgift. Att hunden arbetar självständigt genom att läsa sin herde både vad det gäller vart de är på väg men också i vilken hastighet och att inte hela tiden behöva styrs genom kommandon vid förflyttningar, hinder och passager.

Grunden för HWT och IHT är i stort lika, i IHT byggs svårigheterna för de olika nivåerna på med fler utmaningar och med svårare passager och med högre krav på utförandet. Förflyttningen genom hela banan

utgör en väldigt stor del av poängen, det är hunden som aktivt skall flytta fåren genom banan och ta dem genom hindren.

Regelverken för vallarbetsprovet (HWT) och de olika nivåerna på vallproven (IHT) anger vilka typer av hinder och hur många "minst" som ska förekomma/kan förekomma på respektive nivå.

Alla hundar av FCI traditionell valltyp, dvs hundar som jobbar utifrån sina instinkter utan att vara kommandostyrda kan utföra dessa övningar baserat på gemensamma grunder i vallning. Variationer finns mellan olika rasers traditionella vallningsstil och viss hänsyn skall tas till dessa.

Nedan följer ett antal exempel på möjliga situationer som kan/ger poängavdrag i HWT – IHT

Fålla	<p>Tjuvstartar</p> <p>För snabb eller för långsam i arbetet.</p> <p>Fåren går tillbaka in/ut ur fållan</p> <p>Får inte ut eller in alla får ur/i fållan</p> <p>Arbetar inte eller släpper kontrollen på fåren</p> <p>Håller inte undan fåren från herden när de båda är i fållan, tex håller inte grinden så den kan öppnas både vid intag och uttag ur fållan.</p> <p>Splittrar flocken</p> <p>Tar in fåren okontrollerat</p>
Bete	<p>Sen i att placera flocken på betet.</p> <p>Svårigheter med att få flocken stilla, slappna av.</p> <p>Skingrande eller delning av flock.</p> <p>Bete utanför gränsen.</p> <p>Tappar kontrollen, arbetar inte.</p> <p>Stör flocken när den betar</p> <p>Hunden går till herden under betet.</p> <p>Dåligt upptag efter betet.</p> <p>Lätt överrörlighet hos flocken, men kontrollerat</p> <p>Sen i att starta flocken när betet är klart</p>
Stop	<p>Hunden stoppar inte flocken aktivt.</p> <p>Håller inte flocken</p> <p>Sen i att stoppa/måste kommenderas vid panikstopp</p> <p>Dåligt upptag när flocken skall starta igen.</p> <p>Stopp orsakat av föraren inte hunden</p> <p>Upprepade stop</p>

Stoppar flocken för sent eller för tidigt

Passager/hinder	<p>Får går utanför gränser</p> <p>Dålig ingång i passager</p> <p>Hunden dåligt placerad</p> <p>Inblandning av herden</p> <p>Tappar kontrollen vid utgång från passage</p> <p>Flocken går runt eller passerar inte genom passagen.</p> <p>Arbetar inte eller släpper kontrollen på fåren</p> <p>Föraren går igenom ett hinder som skall försas igenom</p> <p>Hindret utförs inte enligt domarens instruktioner.</p>
-----------------	--

Uppförande /utförande/förflyttning.	<p>Hunden placeras alternativt placerar dåligt i förhållande till flocken</p> <p>Går banan för snabbt eller för långsamt</p> <p>Svårigheter med att få flocken stilla</p> <p>Hunden täcker inte flocken och far runt flocken planlöst lite som gubben i lådan</p> <p>Svårighet eller antal försök att särskilja/ hålla ett märkt får.</p> <p>Hattig, vinglig eller oprecis förflyttning genom bana.</p> <p>Hunden läser inte herden/ arbetar inte för herden.</p> <p>Skingrande eller delning av flock.</p> <p>Hunden dåligt placerad (vid bilpassage/hinder/vegetation)</p> <p>Tappar kontrollen, arbetar inte</p> <p>Kan inte stanna fåren och hålla dem stilla</p> <p>Flocken flyttar sig när den är hållen eller stoppad</p> <p>Hunden jobbar inte självständigt, kommandostyrd</p> <p>Tappar flocken</p> <p>Upprepade stop</p> <p>Okontrollerad vallning</p> <p>Tappad flock/ överger flock</p> <p>Osportsligt beteende av föraren</p>
--	---

Kommandon	<p>Utan verkan eller ej utförda</p> <p>För många, överksamma kommandon</p> <p>Fel kommando</p> <p>Inkallning av hund pga bristande arbete</p>
-----------	---

Rättar hunden med tillsägelse

Lydnad	Lyder inte ett kommando Sen i att lyda Utför kommandot på fel sätt
Aktivitet/inaktivitet	Svårighet att hävda sig, rädsla Delar eller skingrar flocken Ointresserad, inaktiv, flyttar inte aktivt flocken Hunden placerar sig felaktigt, släpper får Flyttar sig inte på kommando Överaktiv, stressar flocken
Diskvalificering	Bett eller okontrollerbar jakt Föraren påverkad av alkohol/droger Föraren hotar hunden Föraren hotar fåren

---

Bearbetat av : SvKV-prov och tävling , Ankie Hermansson